

Statisztikai közlemény

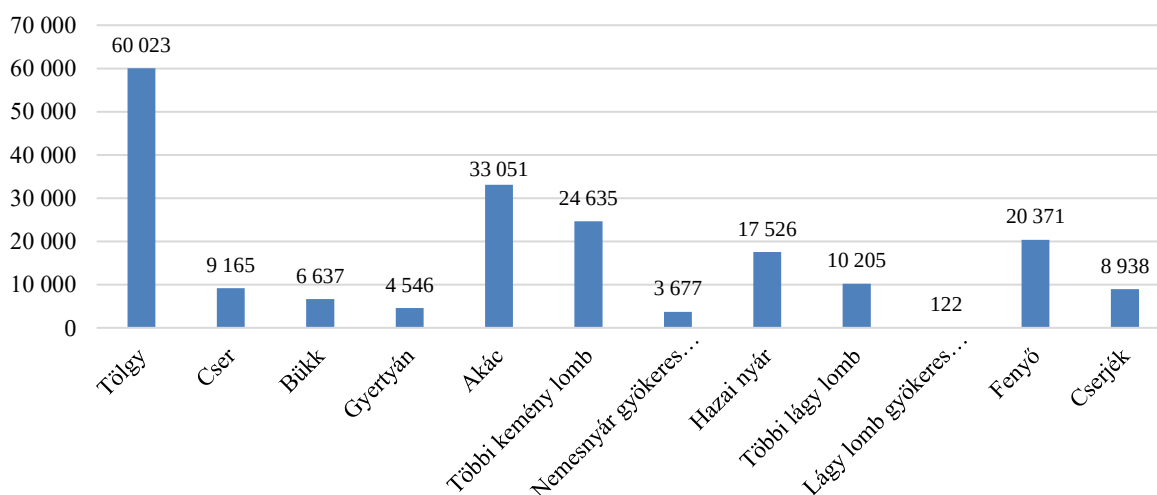
Az erdészeti szaporítóanyagok előállítása

Erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodás

Az erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodás legfőbb feladata az erdőállományok, faültetvények felújításához, telepítéséhez szükséges hagyományos és nemesített szaporítóanyag, megfelelő mennyiségben és minőségben történő megtermelése.

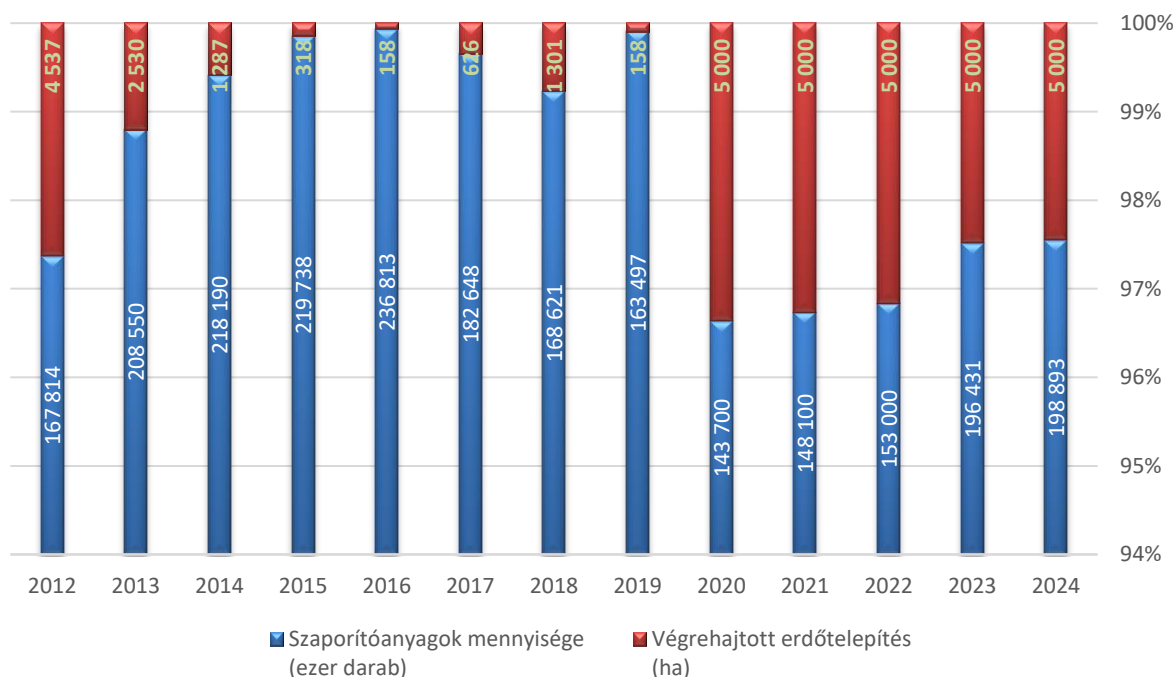
A 2012 és 2025 közötti időszakban az erdészeti szaporítóanyag mennyisége 2016-ig 40%-kal növekedett, 2022-ben visszaesett a 2012-es szintre, az utóbbi két évben pedig ismét növekedésnek indult. A szaporítóanyag mennyisége 2023-ban ugrásszerű növekedést mutatott, +28,4%-kal nőtt (+430.431 ezer db csemete), 2024-ben pedig ez a szám tovább növekedett +1,3%-kal (+2.463 ezer db csemete), míg 2025-ben stagnált ez az érték.

1. ábra: 2012 és 2025 között megtermelt gyökeres erdészeti szaporítóanyagok átlaga (ezer db)

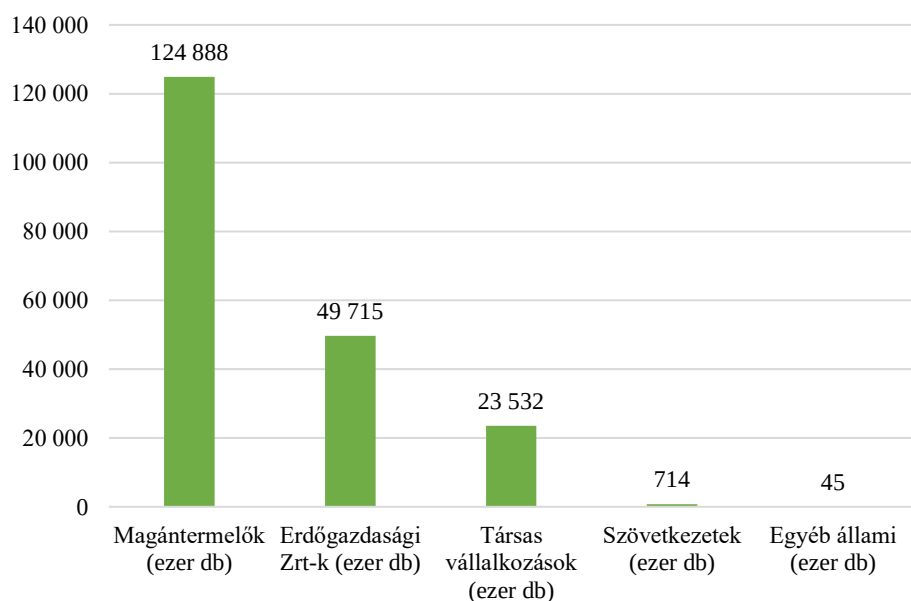
A grafikon jól szemlélteti, hogy a hazai kemény lombos fafajokból termelődik a legtöbb facsemete (tölgy, cser, bükk, gyertyán, többi kemény lombú), beleértve az akácot is, melynek mennyiségi növekedése várható a jövőben az új erdőtelepítésekben. Klímaváltozási okokból visszaszorulóban van a fenyő csemeték termelése, a cserjék termelése pedig várhatóan stagnál.

2. ábra: A 2012 és 2024 között megtermelt, szemlézett egy- és többéves szaporítóanyagok mennyiségének megoszlása (késsel, ezer darab), valamint az egyes években végrehajtott erdőtelepítések (első kivétel) nagysága, (pirossal, hektár)

Az erdőtelepítések mértéke, mint a keresletet befolyásoló egyik fő tényező, hatással van az évente megtermelésre kerülő szaporítóanyag mennyiségére, hiszen a folyamatos termelés likviditását hivatott biztosítani. Bár a kapcsolat éves szinten, vagy néhány évet felölelő időtartamban nem feltétlenül mutatható ki, hosszú távon viszont a hatás igazolható.

3. ábra: 2012 és 2025 között megtermelt gyökeres erdészeti szaporítóanyagok átlagmennyiségének megoszlása a termelői csoportok között (ezer db)

A 3. ábrában szereplő adatok jellemzően nem fognak változni a közeljövőben, továbbra is a magánszektor termelése lesz a számottevő, az erdőgazdaságok várhatóan fokozatosan lecsökkentik a szaporítóanyag termelésüket. A társas vállalkozások és szövetkezetek termelési színvonala arányaiban feltehetően nem fog jelentősen megváltozni.

A Twinning erdészeti szaporítóanyag adatbázis alapján hazánkban 2025-ben 700 fölötti engedélyes erdészeti csemetekert működött, melyek közül 400 folytatott termelést.

1. táblázat: A csemetekertek számának és méretének gazdálkodói szektorok közötti megoszlása

Gazdálkodói csoport	Csemetekertek nagysága (hektár)	Csemetekertek száma (darab)	Csemetekertek átlagos területe (hektár)
Erdőgazdasági Zrt-k	960,1	57	16,8
Más állami szektor	115,0	10	11,5
Szövetkezetek	31,5	7	4,5
Társas vállalkozások	1130,3	117	9,7
Egyéni magántermelők	1444,5	431	3,4
összesen:	3681,5	622	5,9

Az erdészeti szaporítóanyag-gazdálkodás alapját a nyilvántartott, ellenőrzött szaporítóanyag források képezik. Fő állományalkotó fafajaink és elterjedtebb elegyfajaink esetében ugyanis a szaporítóanyag termelésre és felhasználásra minősítési és származás igazolási kötelezettség vonatkozik, míg a többi fafaj esetében csak ellenőrzött és nyilvántartott termesztést ír elő a jogszabály.

A szaporítóanyagok forgalomba hozatalának alapvető követelménye a begyűjtés helyének ismerete, ami a szaporítóanyagot származás-azonosított kategóriába sorolja. A szaporítóanyag felügyeleti szerv a szaporítóanyag forrásokat regisztrált, származásazonosított kategóriaként tartja nyilván.

A regisztrált, származásazonosított kategóriába tartozó szaporítóanyag források darabszáma hazánkban a NÉBIH nyilvántartása szerint 2023-ban mintegy 1600 db, összterületük pedig mintegy 320 ezer hektár volt, ez alig változott az elmúlt években.

Ezen felül vannak a kiválasztott magtermelő állományok, anyatelepek és a magtermesztő plantázsok. Néhány fafaj regisztrált, származásazonosított szaporítóanyag forrásának országos számát és összterületét a 2. számú táblázat tartalmazza.

2. táblázat: Regisztrált szaporítóanyag források száma és területe néhány fő- és elegy fafaj esetében

Fafaj	Szaporítóanyag forrás (db)	Terület (ha)
Kocsányos tölgy	321	47 385,8
Kocsánytalan tölgy	189	90 505,8
Cser	241	102 530,9
Bükk	103	57 804,6
Gyertyán	143	8 285,7
Hegyi juhar	123	354,1
Magaskőrös	141	2 254,6
Fehér nyár	22	428,7
Szürke nyár	94	1 933,0
Fekete nyár	18	73,0
Fehér fűz	2	6,6
Kislevelű hárs	85	393,9
Nagylevelű hárs	48	388,8

A regisztrált származásazonosított szaporítóanyag források, a kijelölt magtermelő állományok, a magtermesztő ültetvények, valamint a vegetatív úton fenntartott fajták anyatelepeinek (összes törzsültetvény) darabszáma megközelíti a 1200-at. Az erdészeti szaporítóanyag-források nemzeti jegyzékében szereplő alapanyagforrások száma 2010 óta folyamatosan növekszik az új bejelentések területével, évente néhány 10 db-os nagyságrendben.